EUROPESE ECONOMISCHE GEMEENSCHAP

MEDEDELINGEN

DE COMMISSIE

MEDEDINGINGSREGELINGEN EN ECONOMISCHE MACHTSPOSITIES

(Artikelen 85—90 van het Verdrag tot oprichting van de E.E.G.)

BESCHIKKING VAN DE COMMISSIE

van 27 juni 1967

inzake een procedure overeenkomstig artikel 85 van het Verdrag (IV/223 — Transocean Marine Paint Association)

(67/454/EEG)

DE COMMISSIE VAN DE EUROPESE ECONOMISCHE GEMEENSCHAP,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, en met name op artikel 85,

Gelet op Verordening no. 17 van 6 februari 1962 [1], en met name op de artikelen 2, 5, 6, 7 en 8,

Gezien het verzoek om afgifte van een negatieve verklaring overeenkomstig artikel 2 van Verordening no. 17 dat voor de op 1 januari 1959 gesloten en op 15 juni 1966 gewijzigde overeenkomst tot oprichting van de Transocean Marine Paint Association (vereniging zonder rechtspersoonlijkheid, vertegenwoordigd door haar secretaris-generaal F. Ph. Regnault, Delftseplein 37, Rotterdam) op 29 oktober 1962 is ingediend,

Gezien de op dezelfde dag verrichte aanmelding van deze overeenkomst, ten einde, ingeval de overeenkomst onder artikel 85, lid 1, zou vallen, de toepassing van artikel 85, lid 3, en van artikel 7 van Verordening no. 17 te verkrijgen,

Gehoord de betrokken ondernemingen overeenkomstig artikel 19, lid 1, van Verordening no. 17 en conform Verordening no. 99/63/EEG [2],

Na bekendmaking van het essentiële gedeelte van het verzoek om een negatieve verklaring en van

[1] PB no. 13 van 21. 2. 1962, blz. 204/62.

[2] PB no. 127 van 20. 8. 1963, blz. 2268/63.

de aanmelding in het *Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen* no. 164 van 17 september 1966, blz. 2962/66, overeenkomstig artikel 19, lid 3, van Verordening no. 17,

Gezien het door het Adviescomité voor mededingingsregelingen en economische machtsposities overeenkomstig artikel 10 van Verordening no. 17 uitgebrachte advies,

I

Overwegende dat bij overeenkomst van 1 januari 1959 een aantal Europese en buiten-Europese fabrikanten van scheepsverven de Transocean Marine Paint Association heeft opgericht met het doel de leden daarvan de mogelijkheid te geven, naast de door hen individueel gefabriceerde en verkochte scheepsverven, met gebruikmaking van de gemeenschappelijk vergaarde technische kennis speciale verven te ontwikkelen, op basis van een uniform recept te vervaardigen, in dezelfde verpakking en onder hetzelfde merk te verkopen en zich door deze samenwerking een wereldomspannend afzetgebied te ontsluiten;

Overwegende dat de vereniging momenteel uit 18 middelgrote fabrikanten van scheepsverven uit 18 verschillende landen bestaat, te weten:

Koninklijke Lak-, Vernis- en Verffabriek Molijn en Co. N.V., Rotterdam, Nederland,

J. C. de Coninck en Zonen N.V., Antwerpen, België

Astral, Société de Peintures, Vernis et Encres d'Imprimerie, Parijs, Frankrijk,

Gioachino Veneziani S.p.A., Triest, Italië,

Farbenfabriken Hansa — Hoëg, Kiel, Duitsland,

Storry Smithson Group of Companies, Hull, Groot-Brittannië,

Alf Bjercke, Oslo, Noorwegen,

C. Ljungdahls, A. B., Göteborg, Zweden,

Teknos-Maalit Oy, Helsinki, Finland,

Urrozola S.A., Madrid, Spanje,

The National Lacquer and Paint Products Co. Ltd., Hongkong,

P.A.R. Malayan Paintworks Ltd., Singapore,

Pacific Products Inc., Manilla, Philippijnen,

Nippon Paint Co. Ltd., Osaka, Japan,

Spartan Paints Pty. Ltd., Melbourne, Australië

Superior Paint and Varnish Corporation, Chicago, V.S.,

Fuller Istmena S.A., Panama,

Antilliaanse Verffabriek N.V., Willemstad, Nederlandse Antillen;

Overwegende dat de overeenkomst in haar sinds 15 juni 1966 geldende versie het volgende bepaalt:

De leden zijn verplicht de afzet van de speciale Transocean-scheepsverven (verven voor onder water, voor de bovenbouw en het interieur van schepen) te bevorderen en op het grondgebied van hun eigen land (voortaan contractsgebied te noemen) hun best te doen orders te krijgen (§ 3 van de overeenkomst). Deze scheepsverven dienen volgens een uniform, door de vereniging vastgesteld recept te worden vervaardigd en te worden verkocht in dezelfde verpakking en onder hetzelfde, in de verschillende landen ten behoeve van het daar gevestigde lid ingeschreven merk. Aan dit merk mogen de leden hun eigen handelsnaam en merk toevoegen; uitsluitend onder hun eigen merk mogen de leden alleen verven van betere of minder goede kwaliteit verkopen (§ 5, § 11). Zij hebben zich verbonden kwaliteitscontroles toe te staan, ervaringen uit te wisselen en de in hun hoedanigheid van lid verkregen inlichtingen van technische en commerciële aard geheim te houden (§ 9). Leden die octrooien bezitten voor produkten die de afzet van Transocean-scheepsverven kunnen bevorderen, zijn verplicht bij het verlenen van licenties in de eerste plaats de andere leden in aanmerking te doen komen (§ 10).

De leden zijn vrij Transocean- en andere scheepsverven tegen de door hen individueel vastgestelde prijzen te verkopen (§ 7). Voor bestellingen die het ene lid ontvangt en die in het aan een ander lid toegewezen gebied moeten worden uitgevoerd geldt de volgende regeling: Transocean-scheepsverven mag het lid zelf leveren (export- of transitoverscheping), zonder dat daartoe toestemming van het andere lid nodig is; het eerste lid is dan echter verplicht aan het andere lid een commissie ter hoogte van...% te betalen (§ 8 a, nos. 4 en 5). Andere verven mag het lid alleen leveren met toestemming van het andere lid en tegen betaling van een commissie van...%; deze toestemming moet echter worden verleend tenzij de belangen van de vereniging daardoor worden geschaad (§ 5, lid 4). Zowel ten aanzien van Transocean als van de andere scheepsverven heeft het lid daarenboven de mogelijkheid, de bestelling te laten uitvoeren door het andere lid (echter niet door een niet-lid); dit dient hem in dat geval een commissie van...% te betalen (§ 8 a, no. 1). Ook in het geval van hulp bij het verkrijgen van een order voor nieuwbouw van een schip en de levering aan een schip dat uit het contractsgebied van een ander lid komt, dienen

commissies van... % te worden betaald (§ 8 a, nos. 2 en 3). De genoemde commissiepercentages zijn slechts als richtsnoer bedoeld;

De leden delen het Centraal Bureau van de vereniging hun jaarlijkse omzet van Transocean- en andere verven mede en verschaffen jaarlijks gegevens over de afzet van de afzonderlijke Transoceanprodukten en over de afnemers en de schepen waarvoor deze produkten zijn gebruikt (bijlage A bij de overeenkomst).

Het is de leden verboden aan andere scheepsverforganisaties deel te nemen en in het contractsgebied van een ander lid enige samenwerking op het gebied van scheepsverven tot stand te brengen (§ 4, lid 1, en § 9, lid 2). Een lid mag voor een onderneming die geen lid is alleen dan scheepsverven in loonopdracht fabriceren wanneer het dit van tevoren aan het Centraal Bureau van de vereniging heeft medegedeeld met het doel toestemming te verkrijgen van het lid dat door de uitvoering van de opdracht het meest wordt getroffen; deze toestemming moet worden verleend tenzij de belangen van de vereniging daardoor worden geschaad (§ 4, lid 2 en 3).

De overeenkomst is gesloten voor de duur van 20 jaar en wordt telkens met 20 jaar verlengd tenzij de meerderheid van de leden 12 maanden voor het aflopen van deze termijn tot opheffing (§ 2) besluit. Nieuwe leden kunnen slechts bij eenstemmig besluit in de vereniging worden opgenomen (§ 13). Het uittreden van leden is gebonden aan een termijn van twee jaar. De uitgetreden leden zijn gehouden tot overdracht van de rechten op Transocean-merken aan andere leden en tot geheimhouding van de inlichtingen van technische en commerciële aard die zij in hun hoedanigheid van lid hebben verkregen (§ 15). Ingeval van onvoldoende samenwerking of inspanning voor de bevordering van de afzet in het contractsgebied kan een lid met 2/3 meerderheid van het lidmaatschap worden ontheven (§ 16); ingeval van andere inbreuken op de overeenkomst zijn contractuele boetes voorzien (§ 17). Over geschillen, uit de overeenkomst voortspruitende, zal door arbitrage worden beslist (§ 23). De besluiten van de vereniging worden genomen door de Raad van Bestuur waarin alle leden gelijke rechten hebben (§ 19 tot en met 22). Het uitvoerend orgaan van de vereniging is het door de secretaris-generaal geleide Centraal Bureau (§ 25 en bijlage A van de overeenkomst);

Overwegende dat de overeenkomst ten tijde van de aanmelding verdergaande verplichtingen voor de leden inhield, nl. tot beperking van hun economische activiteit, te weten:

a) het verbod aan de leden, zowel Transocean- als andere scheepsverven te exporteren naar het aan een ander lid toegewezen gebied, tenzij dit lid voor zulk een export tevoren zijn — geheel aan eigen oordeel overgelaten — toestemming had verleend;

b) de uit dit algemene exportverbod voortvloeiende noodzaak bestellingen van Transocean- en andere verven die in het aan een ander lid toegewezen gebied moesten worden geleverd, aan dit lid ter uitvoering door te geven;

c) het onbeperkte verbod van fabricage in loonopdracht voor niet-leden;

d) de in de overeenkomst opgenomen, zij het ook praktisch niet in deze vorm toegepaste bepaling over de mededeling van gedetailleerde zakelijke gegevens (o. a. prijzen) aan de secretaris-generaal van de vereniging;

e) het vereiste van 2/3 meerderheid in de Raad van Bestuur voor het uittreden van leden uit de vereniging, dat aan de bovengenoemde beperkingen een bijzonder ernstig karakter gaf;

Overwegende dat de overeenkomst na de mededeling van de Commissie dat deze bepalingen van de overeenkomst niet verenigbaar konden worden geacht met artikel 85 (mededeling van punten van bezwaar in de zin van artikel 19, lid 1, van Verordening no. 17) op 15 juni 1966 in de bovenomschreven zin is gewijzigd;

Overwegende dat de betrokkenen ter rechtvaardiging van de overeenkomst vooral het volgende hebben aangevoerd: de afnemers van scheepsverven geven de voorkeur aan ondernemingen die in staat zijn in alle havens van enige betekenis scheepsverven van dezelfde samenstelling en kwaliteit aan te bieden, omdat voor de duurzaamheid van op een oude laag nieuw opgebrachte verf beslissend is de vraag of de nieuwe verf dezelfde eigenschappen en hoedanigheden vertoont als de oude. De afzonderlijke leden zouden tot de oprichting van zulk een wereldomspannend verkoopnet wegens hun geringe omvang niet in staat zijn. Individueel zijn zij niet in staat tot het aanhouden van een voldoende voorraad, noch tot de door de meeste afnemers geëiste vaktechnische controle bij het opbrengen van de verf (vooral van de speciale onderwaterverven). De onderlinge concurrentie wordt door de samenwerking van de leden weliswaar in intensiteit verzwakt, maar dit nadeel wordt door het voordeel van een levendiger concurrentie met de grote internationale scheepsvervenconcerns gecompenseerd. De concurrentieverhoudingen op de scheepsvervenmarkt als geheel ondergaan derhalve een verbetering;

Overwegende dat het essentiële gedeelte van de gewijzigde overeenkomst volgens artikel 19, lid 3, van Verordening no. 17 gepubliceerd is, ten einde alle belanghebbende derden de gelegenheid te geven

opmerkingen te maken; dat echter geen bezwaren zijn gemaakt;

II

Overwegende dat artikel 85, lid 1, van het Verdrag bepaalt dat onverenigbaar met de gemeenschappelijke markt en verboden zijn alle overeenkomsten tussen ondernemingen, alle besluiten van ondernemersverenigingen en onderling afgestemde feitelijke gedragingen welke de handel tussen Lid-Staten ongunstig kunnen beïnvloeden en ertoe strekken of tengevolge hebben dat de mededinging binnen de gemeenschappelijke markt wordt verhinderd, beperkt of vervalst;

Overwegende dat bovenomschreven overeenkomst aan deze voorwaarden voldoet;

Overwegende dat de betrokken overeenkomst tussen ondernemingen is gesloten, ertoe strekt en tengevolge heeft de mededinging op de gemeenschappelijke markt te beperken, zowel t.a.v. de Transocean-verven die door alle deelnemende ondernemingen in gelijke kwaliteit worden vervaardigd en onder hetzelfde merk verkocht, als t.a.v. de overige door hen individueel aangeboden scheepsverven;

Overwegende dat het verbod andere dan Transocean-verven naar de contractsgebieden van andere leden te exporteren zonder hun voorafgaande toestemming een beperking betekent van de economische ontplooiingsmogelijkheden op deze markten van het lid dat de exportopdracht heeft ontvangen; dat de eis tot toestemming, ook al moet de toestemming op grond van de nieuwe bewoordingen van deze bepaling in principe worden verleend, een bemoeilijking en vertraging betekent van de uitvoering van exportopdrachten binnen de gemeenschappelijke markt en noodzakelijkerwijze leidt tot een rekeninghouden met en afstemmen op elkaars exportpolitiek door de leden;

Overwegende dat de op de leden rustende verplichting, ingeval van export van Transocean- of andere scheepsverven naar het contractsgebied van een ander lid aan dit lid als compensatie een commissie te betalen van ... % van het factuurbedrag een extra financiële belasting voor het exporterende lid vormt, die zijn concurrentiepositie op deze markt ten gunste van het daar gevestigde lid benadeelt en ertoe bijdraagt dat de leden elkaars contractsgebieden zullen respecteren;

Overwegende dat de bepaling volgens welke ieder lid een opdracht, die in het contractsgebied van een ander lid uitgevoerd moet worden aan dit lid kan overdragen, de leden het middel verschaft om hun eigen klanten met bescherming van hun financiële belangen met scheepsverven te voorzien, zonder met de andere leden op hun contractsgebieden in concurrentie te treden; dat deze bepaling aldus strekt tot een beperking van de concurrentie tussen de leden; dat dit bevestigd wordt door het feit dat de overige beperkende bepalingen van de overeenkomst eveneens ertoe dienen ieder lid in zijn contractsgebied een voorkeurspositie te verzekeren, waarvan de betekenis als middel ter bereiking van de doeleinden der vereniging verder onder III naar voren gebracht wordt; dat daarbij nog in aanmerking moet worden genomen dat de leden van deze door de genoemde bepaling verleende mogelijkheid vaak en voor dikwijls belangrijke leveranties gebruik maken en zich aldus daadwerkelijk in belangrijke mate onthouden van concurrentiehandelingen in de contractsgebieden van de andere leden;

Overwegende dat de produktiemogelijkheden der leden worden beperkt door de verbintenis voor ondernemingen die geen lid zijn in loonopdracht alleen scheepsverven te vervaardigen onder de beperkende voorwaarde dat het lid dat door de uitvoering van de order het meest wordt getroffen vooraf zijn toestemming geeft;

Overwegende dat de verplichting van de leden, in het contractsgebied van een ander lid noch zelf scheepsverven te vervaardigen, noch door een onderneming die geen lid is te laten vervaardigen, de leden verhindert op deze markt een produktieactiviteit te ontplooien die gunstig zou werken op het aanbod van scheepsverven (de eerstgenoemde verbintenis is weliswaar niet uitdrukkelijk in de overeenkomst vastgelegd, maar blijkt uit de beoordeling der afzonderlijke bepalingen tezamen);

Overwegende dat de verplichting van de leden bij het verlenen van licenties voor produkten die de afzet van Transocean-scheepsverven kunnen bevorderen, aan de andere leden de voorkeur te geven, zowel hun vrijheid bij het geven van zulke licenties beperkt als de mogelijkheid van niet aan de overeenkomst deelnemende ondernemingen om dergelijke licenties te verkrijgen;

Overwegende dat op grond van de de Commissie bekende gegevens zonder de overeenkomst een gedeelte der leden — in ieder geval diegenen in de gemeenschappelijke markt — ondanks hun niet grote marktaandeel, in staat zou zijn binnen de gemeenschappelijke markt een intensievere concurrentie onder elkaar te ontwikkelen; dat het hen tevens mogelijk zou zijn buiten hun contractsgebied in een levendigere concurrentie met derden op het gebied van de gemeenschappelijke markt te treden; dat aldus door de genoemde beperkingen betreffende de produktie en de distributie van zowel de Transocean- alsmede van de andere scheepsverven, de

mededinging binnen de gemeenschappelijke markt waarneembaar wordt beperkt;

Overwegende dat de overeenkomst ook de handel tussen Lid-Staten ongunstig kan beïnvloeden; dat daaraan ondernemingen uit vijf verschillende Lid-Staten deelnemen, dat de overeenkomst de mogelijkheden van deze ondernemingen beperkt om door hen vervaardigde scheepsverven naar andere Lid-Staten (uitgezonderd Luxemburg) te exporteren en scheepsverven in loonopdracht te vervaardigen voor ondernemingen uit andere Lid-Staten die geen lid van de vereniging zijn; dat de overeenkomst de leden verhindert in andere Lid-Staten produktieactiviteiten te ontwikkelen en licenties op bepaalde octrooien vrij aan ondernemingen uit andere Lid-Staten die geen lid zijn, te verlenen; dat de overeenkomst door de oprichting van deze kunstmatige handelsbelemmeringen de vrije handel tussen de Lid-Staten in de scheepsvervensector in gevaar kan brengen op een wijze die nadelig kan zijn voor de verwezenlijking van de doelstellingen van één enkele markt tussen de Lid-Staten;

Overwegende dat de overeenkomst derhalve onder het verbod van artikel 85, lid 1, valt; dat zij slechts kan worden toegelaten indien aan de voorwaarden van artikel 85, lid 3, is voldaan;

III

Overwegende dat volgens artikel 85, lid 3, de bepalingen van artikel 85, lid 1, buiten toepassing kunnen worden verklaard voor overeenkomsten, besluiten of onderling afgestemde feitelijke gedragingen, die bijdragen tot de verbetering van de produktie of van de verdeling der produkten of tot bevordering van de technische of de economische vooruitgang, mits een billijk aandeel in de daaruit voortvloeiende voordelen de gebruikers ten goede komt en zonder nochtans aan de betrokken ondernemingen:

a) beperkingen op te leggen welke voor het bereiken van deze doelstellingen niet onmisbaar zijn,

b) de mogelijkheid te geven voor een wezenlijk deel van de betrokken produkten de mededinging uit te schakelen;

Overwegende dat de gegevens die de Commissie bekend zijn, de conclusie wettigen dat de aangemelde overeenkomst in haar sinds 15 juni 1966 geldende versie onder de huidige marktverhoudingen aan de genoemde vier voorwaarden voor een vrijstellingsverklaring voldoet;

1. Overwegende dat de overeenkomst om de volgende redenen bijdraagt tot de verbetering van de verdeling der produkten:

De overeenkomst stelt de leden in staat de afzet der door hen in gelijke kwaliteit vervaardigde en van hetzelfde merk voorziene Transocean-scheepsverven te rationaliseren en te intensiveren. Door contractsgebieden in te stellen waar het daar gevestigde lid in de eerste plaats voor de verkoop van deze verven verantwoordelijk is, wordt dankzij de gunstig gekozen verdeling van de vestigingsplaatsen der leden en hun marktkennis gewaarborgd dat de Transocean-verven in een groot aantal landen en havens geregeld en in voldoende hoeveelheden worden aangeboden en in voorraad gehouden en dat ieder lid in staat blijft om leveranties buiten zijn eigen contractsgebied zonder moeilijkheden uit te voeren, hetzij door zelf te exporteren, hetzij door inschakeling van andere leden. De leden van de vereniging kunnen zich aldus ook richten tot afnemers die als voorwaarde stellen dat zij de door hen gebruikte scheepsverven te allen tijde overal in dezelfde kwaliteit daar kunnen kopen waar zij deze nodig hebben. Zonder de overeenkomst zouden de leden op de oprichting van een eigen verkoopnet in een groot aantal landen aangewezen zijn geweest, hetgeen gezien de middelgrote omvang van hun ondernemingen met te grote investeringen en investeringsrisico's verbonden zou zijn geweest (noodzaak van vestigingen of vertegenwoordigingen, het aanhouden van voorraden en klantenservice). Door de afzonderlijke verkoopnetten der leden samen te voegen en te coördineren kunnen zij als middelgrote ondernemingen in een intensievere concurrentie treden met de grote scheepsverffabrikanten die in alle belangrijke landen reeds vertegenwoordigd zijn, hetgeen tot een verrijking van het aanbod en een verbetering van de afzetstructuur in de sector scheepsverven leidt. De overeenkomst brengt dus voor de verdeling der produkten, vergeleken met de toestand die zonder haar zou bestaan, waarneembare objectieve voordelen met zich mede;

2. Overwegende dat de gebruikers een billijk aandeel in de uit de overeenkomst voortvloeiende voordelen die hierboven genoemd zijn, ten goede komt; dat de overeenkomst leidt tot een vergroting en verrijking van het aanbod van scheepsverven; dat de gebruikers als tevoren de door de leden individueel vervaardigde produkten kunnen betrekken, zonder — aangezien er geen absolute gebiedsbescherming overeengekomen is — op het in hun land gevestigde lid aangewezen te zijn; dat de gebruikers die besluiten Transocean-verven te kopen, zijn ontheven van de noodzaak, de voor het onderhoud van het schip nodige verven op het schip mee te voeren; dat zij deze — met vermijding van een onnodig verlies aan vrachtruimte — zonder moeilijkheid en vertraging in de talrijke door de leden aangehouden opslagplaatsen in uniforme kwaliteit kunnen ver-

krijgen; dat de afnemers van Transocean-verven de mogelijkheid hebben zich tot het plaatselijke lid te wenden, b.v. wanneer zij een deskundige voorlichting en toezicht bij het opbrengen van de verf wensen; dat zij zich echter ook kunnen wenden tot de in andere landen gevestigde leden, wanneer de door dezen geboden voorwaarden (prijs, levertijd, enz.) hun gunstiger voorkomen; overwegende dat de mogelijkheid om bij andere leden te kopen een nuttige correctie vormt op eventuele onnatuurlijke verschillen tussen de door de leden berekende prijzen en samen met de prijsconcurrentie waaraan de leden van de zijde van hun concurrenten zijn blootgesteld, ertoe bijdraagt dat de gebruikers een billijk aandeel ontvangen in de voordelen die uit de overeenkomst voortvloeien;

3. Overwegende dat de overeenkomst in haar huidige vorm geen beperkingen bevat die voor het bereiken van de bovengenoemde doelstellingen niet onmisbaar zijn.

a) Met het oog op de speciale Transocean-verven zijn de voorgenomen maatregelen tot concentratie van de produktie en de afzet op de afzonderlijke contractsgebieden nodig voor de oprichting van een zo groot en gesloten mogelijk verkoopnet, dat op zijn beurt de voorwaarde is voor een succesvolle introductie van de Transocean-produkten en voor een intensieve propaganda voor nieuwe Transoceanmerken. Deze introductie vergt van de leden in verband met hun relatief geringe marktaandeel een bijzonder grote inspanning. Op de gemeenschappelijke markt vervaardigen de belangrijkste leden slechts ongeveer ...% van de nationale scheepsverfproduktie van ieder land en alle leden staan aan een levendige concurrentie door andere, voor een deel aanmerkelijk grotere scheepsverffabrikanten bloot. Zij moeten zich derhalve in de aanlooptijd bijzondere inspanningen getroosten om de afnemers nadrukkelijk op de nieuwe in alle contractsgebieden in dezelfde kwaliteit verkrijgbare Transocean-verven attent te maken en zich als fabrikanten, die tot dusver slechts op een begrensd gebied bekendheid genoten, tegenover hun concurrenten die reeds over een wereldomspannend verkoopnet beschikken, te doen gelden. Deze aanlooptijd kan, ofschoon de overeenkomst reeds in 1959 werd gesloten, nog niet als afgesloten worden beschouwd. Dit vindt o.a. zijn oorzaak in het dikwijls veranderen van leden en blijkt in de praktijk uit het aandeel van de door de leden verkochte Transocean-verven dat ook thans nog slechts gemiddeld ...% van hun totale scheepsverfproduktie bedraagt.

Onder deze bijzondere omstandigheden kan een intensieve inzet van de leden voor de afzet van Transocean-verven in hun contractsgebied het beste worden bereikt, wanneer zij ertoe aangezet worden hun activiteiten in het belang van een voldoende en regelmatige bevoorrading van de klanten, voornamelijk op hun gebied te concentreren en wanneer zij tegelijkertijd enige zekerheid hebben dat andere leden in hun gebied niet in zulk een omvang commerciële activiteiten ontplooien dat hun eigen belang bij de afzetbevordering in hun gebied twijfelachtig wordt.

Een intensieve activiteit van alle leden in hun contractsgebied zou momenteel niet bereikt kunnen worden indien zij vrij zouden zijn Transocean-verven in de contractsgebieden van andere leden te vervaardigen of laten vervaardigen. Ook zou zonder de overeengekomen commissieregeling deze activiteit twijfelachtig zijn, want deze regeling vormt voor de leden een aansporing om bestellingen in het contractsgebied van een ander lid door dat lid te laten uitvoeren en zij verschaft het lid dat voor dit gebied verantwoordelijk is daarmede een voorkeurspositie die voor zijn belangstelling voor een verhoging van de afzet nodig is. Anderzijds sluit deze regeling niet uit dat in het contractsgebied van een lid Transocean-verven kunnen worden geïmporteerd tegen een relatief lage, niet prohibitieve compensatiebetaling, hetgeen het voor dat gebied verantwoordelijke lid aanspoort tot een intensieve inspanning bij de afzet.

Deze handel tussen de Lid-Staten in Transocean-produkten, die door de commissieregeling niet verhinderd wordt, wordt evenmin belemmerd door de merkenrechtelijke situatie zoals die door de overeenkomst in het leven is geroepen. Het onderhavige geval onderscheidt zich van andere doordat hetzelfde merk tegelijkertijd door verschillende fabrikanten in verschillende landen als aanduiding voor gelijke produkten gebruikt wordt en dit op grond van een afspraak die, terwille van een volledige substitueerbaarheid der produkten en ter vermijding van misleiding van de gebruikers, een overal gelijke kwaliteit garandeert. Onder deze omstandigheden kunnen de in de gemeenschappelijke markt gevestigde leden de rechten op de te hunnen behoeve in hun contractsgebied ingeschreven merken niet geldend maken om de invoer van door andere leden vervaardigde Transocean-produkten uit andere Lid-Staten te verhinderen, want, zoals het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen in zijn arrest van 13 juli 1966 (Rechtszaken nos. 56 en 58-64 — „Grundig-Consten") heeft vastgesteld, het is met de grondgedachte van het mededingingssysteem van de Gemeenschap onverenigbaar dat aanspraken op grond van het merkenrecht van de verschillende Lid-Staten worden misbruikt voor doeleinden die in strijd zijn met het kartelrecht van de Gemeenschap.

Gezien al deze omstandigheden is de conclusie gerechtvaardigd dat de t.a.v. Transocean-verven overeengekomen concurrentiebeperkingen in hun reikwijdte niet datgene te buiten gaan dat voor het

bereiken van de doelstellingen van de overeenkomst noodzakelijk is.

b) Wat de verkoop van andere dan Transocean-scheepsverven betreft, zijn de in de overeenkomst opgenomen beperkingen noodzakelijk om de leden aan te sporen tot een intensief gebruik van de Transocean-merken en daarmede tot een bevordering van de afzet van Transocean-verven.

De samenwerking der leden bij de ontwikkeling, fabricage en de verkoop van Transocean-verven zou in de aanlooptijd niet tot haar recht komen en een intensivering van de concurrentie tussen deze produkten en die van hun concurrenten zou men niet mogen verwachten, indien de leden vrij zouden zijn andere dan Transocean-scheepsverven in de contractsgebieden van andere leden te vervaardigen of te laten vervaardigen.

De doeleinden van de overeenkomst kunnen voorts in de aanlooptijd niet bereikt worden zonder de verplichting van de leden om hun eigen merken slechts naar de contractsgebieden van andere leden te exporteren na voorafgaande toestemming van deze leden en tegen een relatief geringe compensatiebetaling. De mogelijkheid deze toestemming te weigeren in gevallen waarin de export in strijd zou komen met het belang van de vereniging, verschaft de leden een waarborg dat een lid in de introductieperiode van Transocean-verven niet uitsluitend of voornamelijk zijn eigen merken in het contractsgebied van andere leden afzet ten nadele van de afzetontwikkeling van de Transocean-verven en daarmede ten nadele van de gemeenschappelijke belangen van alle leden. Door deze beperking van de exportmogelijkheden worden de leden tegelijkertijd aangespoord om bestellingen die in het contractsgebied van een ander lid uitgevoerd moeten worden, aan dit lid over te dragen, met als praktisch resultaat dat zij hun klanten bij voorkeur Transocean-verven aanbieden, die ook in het bestemmingsland in gelijke kwaliteit verkrijgbaar zijn, en aldus tot bevordering van de afzet van deze verven bijdragen.

Er is geen reden om aan te nemen dat dit voorschrift bij zijn toepassing in de praktijk leidt tot een beperking van de verkoopsinspanningen der leden, die verder zou gaan dan hetgeen voor het bereiken van de doelstellingen van de vereniging nodig is.

c) Ook de overige concurrentiebeperkingen in de overeenkomst moeten als onmisbaar worden beschouwd om tot een intensieve inzet van ieder lid te komen. Indien fabricage in loonopdracht voor ondernemingen die geen lid zijn onbeperkt was toegelaten, zou het te vrezen zijn dat het lid daardoor juist de concurrenten van de vereniging of van afzonderlijke leden zou steunen, die men juist door de oprichting van de vereniging op een doeltreffende wijze het hoofd heeft willen bieden. Verder is het gevaar niet te loochenen dat een lid bij een samenwerking met ondernemingen die geen lid zijn, en die zich noodzakelijkerwijze uitstrekt tot technische gegevens over het produktieproces, bedrijfsgeheimen betreffende de ontwikkeling van de Transocean-verven bekendmaakt, die de leden op grond van de overeengekomen uitwisseling van ervaringen verwerven en waartoe zij zich in het belang van een vertrouwelijke samenwerking tot geheimhouding verplicht hebben. Het voorrangsrecht van leden bij licentieverlening kan in het onderhavige geval als een ander noodzakelijk middel worden beschouwd om de leden te beletten de gemeenschappelijke technische kennis voor derden toegankelijk te maken doordat zij hen ten nadele van de belangen van andere leden octrooilicenties verlenen, die zij met gebruikmaking van de gemeenschappelijke kennis zouden kunnen verkrijgen;

4. Overwegende dat door de overeenkomst ook geen mogelijkheden aan de deelnemers worden gegeven om voor een wezenlijk deel van de betrokken produkten de mededinging uit te schakelen; dat de leden van de vereniging, die volgens de gegevens waarover de Commissie beschikt op de gemeenschappelijke markt slechts een marktaandeel van ongeveer ... % bezitten, blootstaan aan een levendige concurrentie van andere scheepsverffabrikanten op de gemeenschappelijke markt en met name van de grote internationale scheepsvervenconcerns die op de gemeenschappelijke markt aanbieden en aan wie de toegang tot de markt door de overeenkomst niet wordt belemmerd; dat ook de laatste voorwaarde voor het verlenen van een vrijstellingsverklaring conform artikel 85, lid 3, derhalve is vervuld;

IV

Overwegende dat als tijdstip waarop de vrijstellingsverklaring conform artikel 85, lid 3, in werking treedt, overeenkomstig artikel 6, lid 1, van Verordening no. 17 de datum wordt vastgesteld waarop de aangemelde overeenkomst zodanig werd gewijzigd dat de vrijstelling gerechtvaardigd is (15 juni 1966); dat de vrijstellingsverklaring conform artikel 8, lid 1, van Verordening no. 17 voor een bepaalde termijn moet worden gegeven, hetgeen in het onderhavige geval wil zeggen voor de termijn tot en met 31 december 1972, die nodig is om de werking van de vereniging en haar invloed op de marktverhoudingen te kunnen toetsen;

Overwegende dat voor de periode vóór het inwerkingtreden van de vrijstellingsverklaring — d.w.z. tussen de datum van inwerkingtreding van Verordening no. 17 (13 maart 1962) en 15 juni 1966 — op grond van het verzoek der deelnemers conform artikel 7, lid 1, van Verordening no. 17 moet

worden beslist, in hoeverre het verbod van artikel 85, lid 1, voor deze periode geldt; dat de voorwaarden voor de toepassing van de genoemde bepalingen zijn vervuld; dat het gaat om een overeenkomst die ten tijde van de inwerkingtreding van Verordening no. 17 reeds bestond en overeenkomstig artikel 5, lid 1, van Verordening no. 17 tijdig voor 1 november 1962 bij de Commissie is aangemeld; dat de overeenkomst in haar aangemelde vorm bepalingen bevatte die niet onmisbaar konden worden geacht voor de verwezenlijking van de doelstellingen van de overeenkomst en dus een vrijstellingsverklaring conform artikel 85, lid 3, in de weg stonden; dat de overeenkomst naar aanleiding van de op 30 juli 1965 gedane mededeling van punten van bezwaar overeenkomstig artikel 19, lid 1, van Verordening no. 17, waarin de Commissie zich tegen deze bepalingen uitsprak, in dier voege is gewijzigd dat zij, zoals boven werd uiteengezet, thans aan de voorwaarden van artikel 85, lid 3, beantwoordt; dat er derhalve in het onderhavige geval geen reden is om de toepassing van artikel 7 van Verordening no. 17 te weigeren;

Overwegende dat het doelmatig is om aan de beschikking conform artikel 8, lid 1, van Verordening no. 17 verplichtingen te verbinden; dat deze de taak van de Commissie moeten vergemakkelijken om te onderzoeken of er aanleiding bestaat de onderhavige vrijstellingsverklaring conform artikel 8, lid 3, in te trekken of te wijzigen, of de deelnemers bepaalde handelingen te verbieden; dat de leden te dien einde de verplichting moet worden opgelegd, alle wijzigingen in de ledenlijst en alle wijzigingen en aanvullingen van de overeenkomst te melden, alsmede alle besluiten van de Raad van Bestuur en alle conform § 23 van de overeenkomst gedane arbitrale uitspraken mede te delen, voorzover die de toepassing en interpretatie van de in deze beschikking onderzochte bepalingen van de overeenkomst betreffen;

Overwegende dat het, daar de samenwerking van middelgrote ondernemingen tot oprichting van een rationeel, wereldomspannend verkoopnet voor Transocean-verven een essentieel bestanddeel vormt voor het afgeven van de vrijstellingsverklaring, nodig lijkt de leden te verplichten de Commissie jaarlijks een rapport voor te leggen over de werkzaamheden van de vereniging en haar huidige en eventuele nieuwe leden — onderverdeeld naar produktie en afzet van Transocean- en andere door de leden gefabriceerde scheepsverven; dat, ten einde de werking van de commissieregeling op de ontwikkeling van de scheepsverfhandel op de gemeenschappelijke markt te kunnen beoordelen, aan de binnen de gemeenschappelijke markt gevestigde leden van de vereniging voorts de verplichting moet worden opgelegd, de omvang van de leveranties waarvoor zij onderling tot het betalen van commissie verplicht zijn, alsmede de hoogte en percentages van deze commissies mede te delen; dat het daarvoor voldoende is dat de secretaris-generaal van de vereniging — zoals reeds tijdens de aanhangige procedure geschiedde — aan de hand van het kwartaalrapport, dat volgens nummer 11 van de bijlage tot de overeenkomst door hem moet worden opgesteld, in overleg met de leden de desbetreffende gegevens verstrekt,

HEEFT DE VOLGENDE BESCHIKKING GEGEVEN:

Artikel 1

Artikel 85, lid 1, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap wordt overeenkomstig artikel 85, lid 3, buiten toepassing verklaard voor de op 1 januari 1959 gesloten en op 15 juni 1966 gewijzigde overeenkomst houdende de oprichting van de Transocean Marine Paint Association.

Artikel 2

De bepaling van artikel 1 treedt in werking op 15 juni 1966; zij geldt tot en met 31 december 1972.

Artikel 3

Het verbod van artikel 85, lid 1, geldt overeenkomstig artikel 7, lid 1, van Verordening no. 17 niet voor de periode tussen 13 maart 1962 en 15 juni 1966.

Artikel 4

De beschikking houdt de volgende verplichtingen in:

1. Aan de Commissie moeten onverwijld worden medegedeeld:

   a) alle wijzigingen in de ledenlijst,

   b) alle wijzigingen en aanvullingen van de overeenkomst,

   c) alle besluiten van de Raad van Bestuur en alle arbitrale uitspraken, voorzover zij de toepassing en interpretatie van de in deze beschikking onderzochte bepalingen van de overeenkomst betreffen.

2. Aan de Commissie moet eenmaal per jaar — voor het eerst betreffende het jaar 1967 — een rapport worden voorgelegd betreffende de werkzaamheden van de vereniging, betreffende de omvang van de produktie alsmede de omvang en de waarde van de afzet van ieder der leden in de sector scheepsverven — onderverdeeld naar Transocean- en andere door hen vervaardigde scheepsverven —, betreffende de omvang van de leveranties van scheepsverven waarvoor de binnen de gemeenschappelijke markt gevestigde leden onderling tot commissiebetaling verplicht zijn en de hoogte en percentages der betrokken commissies.

Artikel 5

Deze beschikking is gericht tot de leden van de vereniging, vertegenwoordigd door haar secretaris-generaal, F. Ph. Regnault.

Brussel, 27 juni 1967.

Voor de Commissie

De Voorzitter

Walter HALLSTEIN